Kaderbrief 2025-2028

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2
   1.1 Meicirculaire 2
2. Financieel perspectief 2
   2.1 Onvermijdelijke budgettaire effecten en nieuw financieel perspectief 3
3. Ontwikkelingen en voorstellen 4
   3.1 Dienstverlening en bedrijfsvoering op orde houden 5
   3.2 Een duurzame en fijne plek om te leven en te wonen 6
   3.3 Een gemeenschap waar onze inwoners zich thuis, gezond en veilig voelen 8
   3.4 Ooststellingwerf als onderdeel van een vitale economie 9
   3.5 Een financieel gezonde positie, ook na 2025 10
4. Risico's en ontwikkelingen 11
5. Begrotingsuitgangspunten 12

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de Kaderbrief 2025-2028 aan. Hierin staan de financiële uitgangspunten en ontwikkelingen voor de komende jaren. Met de jaarstukken kijken we terug op 2023, met de voorjaarsrapportage kijken we naar het huidige jaar 2024 en met deze kaderbrief kijken we een aantal jaren vooruit.

Financieel gezien zijn de komende jaren voor gemeenten onzeker. Zo ook voor onze gemeente. Vanaf 2026 ontvangen we fors minder geld uit het gemeentefonds. Dit is de grootste inkomstenbron van onze gemeente. Het is nog erg onduidelijk of en in hoeverre het Rijk ons hierin tegemoet komt. Voor een deel is via de voorjaarsnota van het Rijk hiervoor compensatie gekomen. Daarmee blijft ons financieel perspectief negatief. Tegelijkertijd zijn er grote opgaven die op ons afkomen en zijn de ambities groot. Denk aan het accommodatiebeleid, woningbouw en de opgave op het gebied van statushouders en vluchtelingen. Daarnaast zijn er ook veel ontwikkelingen waar we beperkt (direct) invloed op hebben. Zo zijn de lasten jeugdhulp fors gestegen en zijn er veel hogere prijsindexaties geweest dan waar in eerste instantie rekening mee was gehouden.

We staan voor de uitdaging om een realistische en structureel sluitende begroting te blijven presenteren. En tegelijkertijd mee te gaan met diverse ontwikkelingen die op ons afkomen. Als het financieel perspectief negatief blijft ontkomen we uiteindelijk niet aan de discussie over het maken van keuzes. Hoeveel voorzieningen houden we in de lucht? Welke kwaliteitsniveaus houden we aan? Welke prioriteiten stellen we voor de komende jaren en hoe realistisch is de uitvoerbaarheid hiervan? Ook in deze kaderbrief maken we keuzes en leggen we voorstellen aan u voor om het perspectief weer sluitend te krijgen.

Met het dekkingsvoorstel zoals in deze kaderbrief staat groeien we weer toe naar een structureel begrotingsevenwicht. Gezien alle onzekerheden kan dit perspectief wel veranderen. Als dat het geval is komen we met een voorstel bij u.

In deze kaderbrief wordt eerst het huidige financieel perspectief gepresenteerd met daarin ook de financiële ontwikkelingen die op ons afkomen. We hebben daar geen of heel beperkt invloed op. Of het niet instemmen met deze voorstellen zorgt voor grote nadelige gevolgen.

Daarna gaan we in een aantal ‘hoofdlijnen’ in op de ontwikkelingen en wat het college hierin voorstelt aan u als raad. We starten per hoofdlijn met de structurele en incidentele ambities. Hierin wordt ook benoemd welke voorstellen wel in het college zijn besproken, maar voor nu niet als voorstel aan u worden voorgelegd. Vervolgens doen we u een voorstel om het begrotingstekort te dekken. De voorstellen worden na de besluitvorming in de raad primitief in de Programmabegroting 2025 verwerkt.

1.1 Meicirculaire

Als gemeente ontvangen we geld vanuit het gemeentefonds, de algemene uitkering. Drie keer per jaar (mei, september en december) komt er vanuit het ministerie een circulaire waarin de hoogte van deze uitkering wordt bijgesteld. In de meicirculaire is het gebruikelijk dat we compensatie voor loon- en prijsstijgingen ontvangen. We reserveren het volledige bedrag dat we aan loon- en prijscompensatie via de meicirculaire ontvangen voor de indexaties (lonen en prijzen) die we in de begroting 2025 moeten verwerken. Dit ziet u terug in de brief over de meicirculaire (nog te ontvangen). We doen daarin een globale inschatting of deze compensatie voldoende is.

Het Rijk heeft de voorjaarsnota 2024 al gepubliceerd. Deze geeft een vooruitblik op de Rijksbegroting voor de komende jaren. We hebben hier een eerste doorrekening van gemaakt. Deze is ook verwerkt in het financieel perspectief.

Het financieel perspectief kan er na de meicirculaire 2024 anders uit zien. Wij presenteren in deze kaderbrief het huidige financieel perspectief. Zoals gebruikelijk wordt u voor de raadsvergadering over de kaderbrief geïnformeerd over de meicirculaire en daarmee over het nieuwe financieel perspectief.

2. Financieel perspectief

Bij het presenteren van het financieel perspectief gaan we uit van structurele budgettaire ruimte. Daarom zijn de incidentele baten en lasten gecorrigeerd. Structurele lasten moeten gedekt worden

door structurele baten, dan is er sprake van structureel evenwicht. Het uitgangspunt is de stand na de decembercirculaire 2023. Jaarschijf 2028 is hieraan toegevoegd. Bij het opstellen van de programmabegroting 2025-2028 wordt jaarschijf 2028 opnieuw volledig doorgerekend (net als de andere jaarschijven).

Uit de huidige stand van zaken blijkt dat we voor alle komende jaren een negatief financieel perspectief hebben. Hieronder staat toegelicht waar dit uit bestaat.

2.1 Onvermijdelijke budgettaire effecten en nieuw financieel perspectief

Om een reëel beeld te geven van de ruimte in het perspectief verwerken we in de kaderbrief de onvermijdelijke structurele budgettaire effecten (voor zover die nu bekend zijn). Op hoofdlijnen zijn deze onder de tabel toegelicht. Daarnaast zijn er nog diverse risico's en ontwikkelingen die invloed gaan hebben op het perspectief (zie hoofdstuk 4).

				x € 1.000
Structureel begrotingsperspectief 2025-2028	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Structureel perspectief begroting 2024 primitief	2.935	- 1.304	- 1.648	
Nieuw beleid (incl. amendementen) structureel	- 715	- 15	- 15	
Vastgesteld structureel begrotingsperspectief november 2023	**2.220**	**- 1.319**	**- 1.663**	**- 1.998**
Structureel gevolg septembercirculaire 2023	681	596	1.694	2.408
Structureel gevolg decembercirculaire 2023	11	68	83	84
Structureel begrotingsperspectief na decembercirculaire 2023	**2.912**	**- 655**	**114**	**494**
a. Voorjaarsnota 2024 van het Rijk (eerste doorrekening)	- 455	1.744	1.687	1.662
b. Gevolgen voorjaarsrapportage 2024	- 3.111	- 3.100	- 3.094	- 3.094
Onvermijdelijke budgettaire consequenties				
c. Kaderbrief 2025 VRF	- 353	- 353	- 353	- 353
d. Fumo	- 148	- 148	- 148	- 148
e. Hervormingsagenda jeugd	- 700	- 700	- 600	- 600
f. Maatregelen jeugdhulp	414	794	1.212	1.212
g. Investering rijdend materieel	- 48	- 37	- 90	- 82
h. Vervangingen tractie onder de investeringsgrens van € 25.000	- 35	- 35	- 35	- 35
i. Oevervoorzieningen vaarwegen (kapitaallasten en onderhoudslast)	- 16	- 19	- 40	- 45
Nieuw structureel begrotingsperspectief na onvermijdelijke effecten	**- 1.540**	**- 2.509**	**- 1.348**	**- 989**
Voorgesteld nieuw beleid structureel (zie 3.1 t/m 3.4)	- 591	- 597	- 758	- 865
Voorgestelde dekking (zie 3.5)	2.131	2.470	2.106	1.854
Totaal nieuw structureel begrotingsperspectief Kaderbrief 2025	**- 0**	**- 635**	**0**	**- 0**

a. Voorjaarsnota 2024 van het Rijk
Zoals ook onder hoofdstuk 1.1 omschreven hebben we een eerste berekening gemaakt van de voorjaarsnota van het Rijk.

b. Structurele gevolgen voorjaarsrapportage 2024
De gevolgen van de voorjaarsrapportage 2024 zijn gemiddeld € 3,1 miljoen negatief. Dit komt hoofdzakelijk door:

- Hogere lasten jeugdhulp, zie ook hieronder bij 'e' (nadeel € 2,3 miljoen).
- Hogere prijsindexatie Wmo (nadeel € 300.000)
- Het definitief worden van de cao gemeenten in december 2023. De werkelijke stijging is hoger dan waar wij in de begroting rekening mee hadden gehouden (nadeel € 230.000).
- Diverse hogere indexaties.

c. Veiligheidsregio Fryslân
De gevolgen van de Kaderbrief 2025 van Veiligheidsregio Fryslân zijn € 353.000 negatief. Zoals ook opgenomen in het raadsvoorstel 'Kaderbrief 2025-2028 van Veiligheidsregio Fryslân' die behandeld is in de raadsvergadering 30 januari 2024.

d. FUMO
De begroting 2025 van FUMO zorgt voor een hogere bijdrage van € 148.000, zie ook raadsvoorstel 23 april 2024.

e. Hervormingsagenda jeugd
De Hervormingsagenda Jeugd bevat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. Dit vraagt inzet van en samenwerking tussen alle betrokken partijen. Dit moet zorgen voor een besparing op de jeugdhulplasten, deels gerealiseerd door gemeenten en deels door het Rijk. Dit is op een centrale post verwerkt als een lagere last in onze begroting. Omdat wij vrijwel alle onderdelen uit de hervormingsagenda al hebben ingevoerd, verwachten wij de besparing niet meer in die mate te kunnen realiseren. Dit zorgt voor een nadeel van € 700.000 in 2025 en 2026, en € 600.000 vanaf 2027.

f. Maatregelen jeugdhulp
Naar aanleiding van het tekort op de jeugdhulp bij de jaarrekening 2023 hebben we aangegeven dat de begroting ook voor de volgende jaren moet worden aangepast. Met behulp van een externe partij is een nieuwe prognose gemaakt van de jeugdhulplasten. Het totale tekort (ten opzichte van de begroting) komt uit op € 2,3 miljoen als de ontwikkeling zich zo doorzet als in de afgelopen jaren. Met de maatregelen die zijn geformuleerd verwachten we een besparing te kunnen realiseren oplopend naar € 1,2 miljoen in 2027. Deze besparing is gebaseerd op een aantal uitgangspunten en is gericht op een andere manier van werken, en vraagt daarom tijd om ze goed te implementeren. De komende periode monitoren we deze maatregelen en bijbehorende besparing. In bovenstaande prognose en maatregelen is nog geen rekening gehouden met de nieuwe inkoopsystematiek van de jeugdhulp. Deze inkoop maakt vergelijken met eerdere jaren erg lastig, en is daardoor een onzekerheid. De komende tijd monitoren we de ontwikkelingen met betrekking tot nieuwe inkoop.

g/h. Investering rijdend materieel en tractie onder € 25.000
Er is een inventarisatie en doorrekening gemaakt van al het rijdend materieel (ook wel tractie genoemd) en de planning van de vervanging is geactualiseerd. Het materieel wordt ingezet voor het onderhouden van de openbare ruimte en voor de gladheidsbestrijding. Voor de continuïteit is het van essentieel belang dat het materieel goed op orde is. Door de toegenomen prijzen is het huidige krediet en budget niet toereikend. Voor de periode 2024-2028 is aanvullend krediet nodig van € 820.000. Dit zorgt voor een extra kapitaallast oplopend naar € 82.000 in 2028. Zie voor de investeringsplanning bijlage 2. Daarnaast schrijven wij activa met economisch nut met een verkrijgingsprijs onder de € 25.000 in 1 keer af via de exploitatie. Op basis van de planning van vervangingsinvesteringen is jaarlijks een gemiddeld bedrag nodig van € 35.000 voor vervanging van dit ‘kleine materieel’.

i. Oevervoorzieningen vaarwegen
Provincie Fryslân heeft in 2023 de oevers inclusief de oevervoorziening van de vaarwegen toegewezen aan een beheerder. De basis hiervoor is de Waterwet die in 2009 is ingevoerd. In 2016 is een start gemaakt met de toebedeling van de oevers en de daarbij behorende oevervoorzieningen. We hebben u hierover via de voorgaande P&C documenten geïnformeerd. De afspraken hielden in grote lijnen in dat de gemeente aansprakelijk is voor het onderhoud van de oevervoorzieningen binnen de bebouwde kom en de provincie voor de oevervoorzieningen buiten de bebouwde kom. Door de toewijzing is nu helder wie voor welk deel van de oevervoorziening verantwoordelijk is.

De oevervoorzieningen die onder het beheer en onderhoud van de gemeente vallen zijn in 2023 geïnspecteerd en de resultaten hiervan zijn verwerkt in een vervangingsprogramma. Het krediet dat nodig is voor de vervanging voor de periode 2025 t/m 2028 is € 1,2 miljoen. De kapitaallasten die hieruit voortkomen lopen op naar € 29.000 in 2028. In 2034 zijn de kapitaallasten € 41.000 en lopen daarna op. Er wordt afgeschreven in 80 jaar. Zie ook bijlage 3.

Daarnaast zijn er jaarlijkse onderhoudslasten van € 16.000 structureel.

3. Ontwikkelingen en voorstellen
Hierboven is het nieuwste financiële perspectief, inclusief onvermijdelijke budgettaire consequenties gepresenteerd en toegelicht. Daarnaast zijn er ontwikkelingen die de komende jaren, in een aantal

thema's verdeeld, op ons afkomen. Die worden hieronder beschreven inclusief voorstellen die wij hierover aan u willen doen. Een deel van de voorstellen is structureel, die hebben invloed op het begrotingsperspectief. Een deel van de voorstellen is incidenteel. We stellen voor de algemene reserve hier als dekking voor te gebruiken.

				x € 1.000
Voorgesteld nieuw beleid structureel	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
1. Dienstverlening en bedrijfsvoering op orde houden				
1a. Formatie dienstverlening paspoortpiek	- 69	- 69	- 69	- 69
1b. OWO bedrijfsvoering (post en ICT)	- 108	- 114	- 120	- 127
2. Een duurzame en fijne plek om te leven en te wonen				
2a. Dorpencoördinatie en initiatievenloket	- 48	- 48	- 48	- 48
2b. Accommodatiebeleid	-	-	-	- 100
2c. Doorontwikkeling stichting Nobilis	- 30	- 30	- 30	- 30
2d. Bruisplek subsidie en kapitaallast	- 86	- 86	- 215	- 215
2d. Huidig budget Bruisplek (dekking)	61	61	35	35
2e. Bestrijding invasieve exoten	- 15	- 15	- 15	- 15
3. Een gemeenschap waar onze inwoners zich thuis, gezond en veilig voelen				
3a. OWO openbare orde en veiligheid	- 236	- 236	- 236	- 236
4. Ooststellingwerf als onderdeel van een vitale economie				
4a. Formatie recreatie en toerisme	- 60	- 60	- 60	- 60
Totaal voorgesteld nieuw beleid structureel	**- 591**	**- 597**	**- 758**	**- 865**

				x € 1.000
Voorgesteld nieuw beleid incidenteel	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
1. Dienstverlening en bedrijfsvoering op orde houden				
1c. Woo	- 25	-	-	-
1d. Toekomstvisie	- 175	-	-	-
1e. Vitale vakantieparken Hildenberg	- 200	- 50	- 50	-
2. Een duurzame en fijne plek om te leven en te wonen				
2f. Beheersing eikenprocessierups	- 97	-	-	-
2g. Wasbare luiers	- 28	-	-	-
2g. Dekking reserve lastenverlichting	28	-	-	-
2h. Volwassenfonds Sport en Cultuur (meedoen-pas)	- 47	-	-	-
2i. Skatebaan Oosterwolde	- 125	-	-	-
3. Een gemeenschap waar onze inwoners zich thuis, gezond en veilig voelen				
3b. JOGG regisseur	- 56	- 56	-	-
3c. Welzijnscoaching	- 75	-	-	-
3d. Naar buiten	- 100	-	-	-
3e. Mantelzorgondersteuning	- 25			
4. Ooststellingwerf als onderdeel van een vitale economie				
4b. Werkbudget Europapact Fryslan	- 25	-	-	-
4c. Marktonderzoek bedrijventerreinen en economische ontwikkeling	- 50	-	-	-
Totaal voorgesteld nieuw beleid incidenteel	**- 1.000**	**- 106**	**- 50**	**-**

3.1 Dienstverlening en bedrijfsvoering op orde houden

Wij vinden het belangrijk om de dienstverlening in de organisatie goed te regelen en de bedrijfsvoering op orde te hebben. Zodat we de basistaken goed kunnen blijven uitvoeren en toekomstbestendig zijn. Wij doen u daarvoor de volgende voorstellen.

3.1a. Formatie dienstverlening i.v.m. paspoortpiek (s) € 69.000

Het aantal aanvragen voor paspoorten neemt de komende vijf jaar explosief toe waardoor er nu tijdens openingstijden standaard meer medewerkers ingezet moeten worden. Voor 2024 is de formatie met 1 fte (incidenteel) uitgebreid. Deze uitbreiding is dringend nodig gebleken. We stellen u daarom voor dit nu structureel beschikbaar te stellen.

3.1b. OWO bedrijfsvoering (s) € 108.000
De afhandeling van de fysieke post willen we in de drie huizen optimaliseren. Dit heeft een fte-uitbreiding OWO-breed van 2,67 fte tot gevolg. Hierdoor wordt de inkomende post decentraal beter georganiseerd. Daarnaast zijn er hogere lasten door stijging van de ICT licentiekosten door hogere indexaties. Dit kan niet binnen het huidige budget worden opgevangen. Ook zijn er hogere kapitaallasten als gevolg van duurdere vervangingen van applicaties en laptops. In totaal betekent dit een hogere structurele last van € 108.000 in 2025 en oplopend naar € 127.000 in 2028 voor onze gemeente.

3.1c. Woo (i) € 25.000
Wij ontvangen met grote regelmaat verzoeken op grond van de Wet open overheid (Woo). Zeker de inhoud van de Woo verzoeken zorgen voor veel inzet van ambtelijke capaciteit. Er zijn bureaus die ons hierbij kunnen ondersteunen. Deze bureaus zijn breed georiënteerd en hebben kennis en deskundigheid op het gebied van de Woo, de Awb en de bijbehorende procedures. Ze zijn ook in staat de weigeringsgronden uit de Woo toe te passen op documenten. We stellen voor hiervoor in 2025 € 25.000 beschikbaar te stellen, om zo ook hiermee ervaring op te doen.

3.1d. Toekomstvisie (i) € 175.000
In de toekomstvisie schetsen we hoe we willen dat Ooststellingwerf er in 2040 uit ziet. Een realistisch en tot de verbeelding sprekend toekomstbeeld. Natuurlijk maken we ook de vertaling naar de keuzes die we moeten maken om daar te komen. Dit vraagt ambtelijke inzet en de inzet van een extern bureau die ons hierin begeleidt. We stellen voor hiervoor € 175.000 beschikbaar te stellen.

3.1e. Vitale vakantieparken Hildenberg (i) € 200.000 voor 2025 en € 50.000 voor 2026 en 2027 (€ 300.000 totaal)
Tijdens de raadsvergadering van 26 maart 2024 is besloten buitenplaats Hildenberg weer volledig recreatief te laten zijn en de bestemming ‘wonen’ niet toe te staan. Dit betekent dat er stappen moeten worden gezet om toe te zien op handhaving en dat er monitoring nodig is. Om beter in te spelen op de taken, die de komende tijd ongetwijfeld op ons af komen, wordt voorgesteld om daarvoor budget vrij te maken voor de inhuur van personeel voor een periode van minimaal drie jaar. We stellen voor in totaal € 300.000 beschikbaar te stellen. Daarbij lopen we het risico dat de kosten hoger kunnen worden door juridische proceskosten.

Waar we nu geen voorstel voor doen (in verband met het financiële perspectief):
- Bijdrage humanitaire rampen: We hebben een aantal keer meegedaan aan een giro-555 actie waarin we € 1 per inwoner hebben gedoneerd. We stellen voor hier nu geen structureel budget voor beschikbaar te stellen. Waar nodig kunnen we een bijdrage incidenteel verantwoorden in een voor- of najaarsrapportage.

3.2 Een duurzame en fijne plek om te leven en te wonen
Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners het fijn vinden leven en wonen. En dat duurzaamheid bij ons allen hoog in het vaandel staat. Met betrekking tot het verbeteren van de leefbaarheid in onze mooie gemeente doen wij u de volgende voorstellen.

3.2a. Dorpencoördinatie en initiatievenloket (s) € 48.000
In het eerste kwartaal van 2024 is gestart met het initiatievenloket door de dorpencoördinatoren. In de Kaderbrief 2024 is hierover aangegeven dat we later met een voorstel bij u terug komen en dat we de tijd nemen om te kijken of het initiatievenloket binnen het reguliere takenpakket kan worden opgenomen. De inzet voor het initiatievenloket past niet binnen de huidige formatie. Daarnaast wordt het werk van de dorpencoördinatie geïntensiveerd wat betreft de vergadering van de plaatselijke belangen en de algemene ledenvergaderingen. We zien dat door de uitbreiding van de taken en de toevoeging van het initiatievenloket andere beleidstaken die bij de beide dorpen coördinatoren zijn belegd onder druk komen te staan. We stellen daarom voor de formatie met 0,5 fte uit te breiden.

3.2b. Accommodatiebeleid (s) € 100.000 vanaf 2028
In de themabijeenkomst van 19 maart 2024 bent u geïnformeerd over het accommodatiebeleid. Wij zijn alle aspecten nu helemaal aan het doorrekenen (met behulp van kengetallen) om u straks scenario’s voor te kunnen leggen waar u uit kunt kiezen. Het is duidelijk dat de kapitaallasten van alle investeringen enorm zijn. Daarom is door u eerder ook een amendement ingediend om jaarlijks ruimte

te reserveren in de exploitatie voor deze kapitaallasten. De totale kapitaallasten zullen nog niet in de komende vier jaar gaan plaatsvinden. Het lijkt ons goed, om mede gezien de financiële positie, het reserveren van ruimte in de exploitatie te verhogen. In plaats van het budget jaarlijks met € 100.000 te verhogen stellen we voor het budget vanaf 2028 jaarlijks met € 200.000 te verhogen. Om zo toe te kunnen groeien naar voldoende dekking. Eventueel in een later stadium kan besloten worden ook de kapitaalreserve deels als dekking in te zetten. Zie ook ‘investeringsfonds’ onder 3.5.

3.2c. Doorontwikkeling stichting Nobilis (s) € 30.000
Museum Nobilis kent sinds haar vestiging in Fochteloo in 2014 een flinke ontwikkeling en groei als museum voor moderne prentkunst. Haar collectie is uniek in Nederland en het is waardevol om deze instelling binnen onze gemeentegrenzen te hebben. Door de groei stuit het museum nu op grenzen met drie knelpunten: energielasten, ruimtegebrek en personeel. Om door te ontwikkelen als museum en de knelpunten op te lossen stellen we voor structureel budget beschikbaar te stellen. We verbinden hieraan de voorwaarde dat stichting Nobilis als museum wordt geregistreerd in het Nederlandse museumregister en dat de nationale museumjaarkaart ingevoerd wordt. En daarnaast dat er wordt samengewerkt met andere culturele partijen in Ooststellingwerf, met name in het tentoonstellen van de collectie van stichting Nobilis.

3.2d. Bruisplek subsidie en kapitaallast, minus beschikbare budget (s) € 25.000 in 2025 en 2026 en € 180.000 vanaf 2027
U heeft kennis genomen van drie scenario’s voor de realisatie van de culturele Bruisplek locatie de Miente. We stellen u voor om te kiezen voor het scenario ‘nieuwbouw’. Hiervoor is een investeringskrediet nodig van € 3.070.000 (inclusief voorbereidingskrediet en € 100.000 voor formatie voor 1 jaar). Deze formatie is nodig voor de bouwbegeleiding van het plan. Het is niet mogelijk om dit alleen door vrijwilligers uit te laten voeren. En daarnaast is budget nodig om een structurele subsidie te kunnen verstrekken van € 86.000. Voor een deel (€ 61.000 in 2025 en 2026 en € 35.000 vanaf 2027) is al dekking beschikbaar. In totaal komen de extra structurele lasten op € 180.000 vanaf 2027. In deze bedragen is nog geen rekening gehouden met de btw. Dit vraagstuk wordt nog uitgezocht. Wij stellen u voor om nu alvast budget in de exploitatie te reserveren, en het voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen. Wij zullen u bij het ‘Go – No Go moment’ voorstellen om het investeringskrediet beschikbaar te stellen, en het budget daarmee definitief beschikbaar te stellen en in te vullen.

3.2e. Bestrijding invasieve exoten (s) € 15.000
De aanwezigheid van invasieve exoten neemt toe. Het is van groot belang om deze te bestrijden. De planten brengen schade toe aan de natuur en verdringen inheemse planten en/of dieren. Door ze te bestrijden krijgt de inheemse flora en fauna de mogelijkheid om zich positief te ontwikkelen. Voor het bestrijden van invasieve exoten is structureel € 15.000 nodig.

3.2f. Beheersing eikenprocessierups (i) € 97.000
In de begrotingsvergadering van november 2021 heeft u jaarlijks € 86.000 extra beschikbaar gesteld voor de beheersing van de eikenprocessierups. Deze middelen zijn beschikbaar tot en met 2024. Wij stellen u voor om voor 2025 incidenteel € 97.000 beschikbaar te stellen (i.v.m. de gestegen lasten) en voor het vervolg de evaluatie van begin 2025 af te wachten. De afweging over structurele inzet vindt plaats bij de Kaderbrief 2026.

3.2g. Wasbare luiers (i) € 27.500 (dekking reserve lastenverlichting)
Wij willen graag een pilot starten met een subsidieregeling voor het beschikbaar stellen van wasbare luiers. Met deze regeling willen we de afvalberg verminderen door gebruik te maken van duurzame producten. Voor ouders is dit een mooie manier om bij te dragen aan de circulaire economie. Ze hebben minder afval en uit onderzoek blijkt dat kinderen gemiddeld een jaar eerder zindelijk kunnen zijn. Op 19 december 2023 is aan u toegezegd dat we het proces van de gemeente Heerenveen met betrekking tot wasbare luiers gaan volgen. Inmiddels heeft de gemeente Heerenveen dit succesvol ingevoerd. Wij stellen voor om voor deze pilot € 27.500 beschikbaar te stellen uit de reserve lastenverlichting. Hiervoor kunnen we circa 50 gezinnen voorzien van een pakket. Daarbij gaan we uit van een subsidie van € 500 en een eigen bijdrage van ongeveer hetzelfde bedrag.

3.2h. Volwassenfonds Sport en Cultuur (Meedoen-Pas) (i) € 47.000 voor 2025
Zowel in het Collegeakkoord als in de Samenwerkingsagenda van de raad en de Visie op Samenleven, is de ambitie geuit om een Meedoen-Pas in te voeren. De pas die inwoners met weinig geld in staat stelt om deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Voor kinderen is vanuit

verschillende fondsen en regelingen al veel geregeld. Voor volwassenen is dat niet het geval. Er is met name behoefte aan mogelijkheden voor activiteiten en/of extra's voor volwassenen om bijvoorbeeld te kunnen sporten. Door aan te sluiten bij het Volwassenfonds voor Sport en Cultuur wordt het voor volwassenen van 18+ jaar, die leven rond het bestaansminimum, mogelijk gemaakt om contributie, lesgeld en/of materialen voor sport of een creatieve activiteit te betalen. Een aanvraag voor een sport- of cultuuractiviteit wordt gedaan met een intermediair. De aanvraag is geldig voor maximaal één jaar. Ieder jaar kan een nieuwe aanvraag worden ingediend. We stellen voor hiervoor voor 2025 € 47.000 beschikbaar te stellen.

3.2i. Skatebaan Oosterwolde (i) € 125.000 voor 2025
De skatebaan op het terrein van sv Oosterwolde is verouderd en ligt na de uitbreiding van de voetbalaccommodatie erg ongelukkig. Dit zorgt ook voor overlast. We stellen voor een krediet van € 125.000 beschikbaar te stellen voor een nieuwe skatebaan. Dit is een investering in maatschappelijk nut die in één keer wordt afgeschreven.

Waar we nu geen voorstel voor doen (in verband met het financiële perspectief):

- Er zijn al een aantal watertappunten geplaatst in onze gemeente. Wij stellen voor dit nu niet uit te breiden (2025 € 23.000 en structureel onderhoudslast € 4.000).
- Het bevorderen van de biodiversiteit door het inzaaien van veldjes in de bebouwde kom en bermen in het buitengebied kost € 15.000. Wij stellen voor nu geen budget hiervoor beschikbaar te stellen.
- Sv Oosterwolde heeft verzocht het verouderde parkeerterrein her in te richten. De kosten hiervoor zijn geraamd op € 260.000 (structurele kapitaallast € 20.000). We stellen voor hiervoor geen budget beschikbaar te stellen.

3.3 Een gemeenschap waar onze inwoners zich thuis, gezond en veilig voelen

Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners naast een goede leefbaarheid, zich ook gezond voelen en ook veilig weten in onze gemeente. Wij doen u daarom een aantal voorstellen op het gebied van veiligheid en gezondheid.

3.3a. OWO openbare orde en veiligheid (s) € 236.000
In de afgelopen jaren is door ons veel geïnvesteerd om de bewustwording onder de inwoners en vooral bij ondernemers (bijvoorbeeld agrariërs) te laten groeien op het thema ondermijning. De veranderende maatschappij en oprukkende ondermijning, door de verwevenheid van criminaliteit met de bovenwereld, maakt ook dat we onze ogen niet kunnen sluiten. Het vraagt juist om een stevige inzet van menskracht en middelen. Daarom willen we de capaciteit en de kwaliteit van de OOV-teams in de afdeling Vergunningen, toezicht en handhaving (VTH) versterken. De voorgestelde uitbreiding betreft OWO-breed:

- 3 BOA's.
- Een medewerker om het Bibob-beleid in de OWO-gemeenten om te zetten in daden.
- Een jurist, omdat BOA's meer administratief/juridisch werk genereren.
- Een administratief/ICT medewerker die ondersteunend is om in het veld strategisch en tactisch zo efficiënt mogelijk capaciteit in te zetten.

Ook betekent dit dat er hogere materiële kosten zijn door bijvoorbeeld smart solutions (drone, bodycam, slimme apps en data). In totaal betekent dit een hogere structurele last van € 236.000 bij de afdeling VTH voor onze gemeente.

3.3b. JOGG regisseur (i) € 56.000 per jaar in 2025 en 2026
De JOGG-aanpak is een onderbouwde, integrale methodiek waarmee de sociale en fysieke omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien, structureel gezonder worden gemaakt. Door de JOGG-aanpak uit te voeren, brengen we een leefstijltransitie van ongezond naar gezond, tot stand. De focus ligt hierbij op gezond eten, water drinken, lekker bewegen en goed slapen. De JOGG aanpak is een lange termijn aanpak en is gezien de problematiek op gebied van overgewicht van belang om hier voor lange duur op in te zetten. We hebben hier al twee jaar op ingezet en stellen voor dit voor nog twee jaar door te zetten.

3.3c. Welzijnscoaching (i) € 75.000
Ons Gebiedsteam zet, bij een hulpvraag van een inwoner, zoveel mogelijk in op normalisering. Dat betekent, waar dat kan, niet direct een inzet vanuit geïndiceerde zorg (Wmo, jeugdhulp etc.). Inwoners

zetten we eerst of in eigen kracht of koppelen we aan voorliggende en/of informele oplossingen. Denk aan voorzieningen/ondersteuning geboden door professionals en/of opgeleide vrijwilligers waarvoor geen indicatie nodig is of activiteiten in het verenigingsleven, een actief sociaal netwerk, burgerinitiatieven en vrijwilligers. In de dagelijkse praktijk ervaren we dat we daar te weinig gebruik van maken. Daarom zijn wij een pilot gestart met welzijnscoaching door Scala Welzijn. Op dit moment begint de pilot goed op gang te komen. Wij stellen voor om eind 2024 nog geen besluit te nemen voor structurele inzet van welzijnscoaching door Scala, maar om de pilot met een jaar te verlengen met incidenteel geld. Wij verwachten dat eind 2025, op basis van de behaalde resultaten, een betere afweging gemaakt kan worden over de meest passende vorm(en) van informele ondersteuning en het stimuleren van onderlinge hulp en 'omzien naar elkaar' in de dorpen en wijken. Dit ook in relatie met andere experimenten voor versterking van de sociale basis. De totale kosten voor 2025 zijn € 201.000. Deels kan dekking gevonden worden uit bestaande (spuk) middelen. De extra lasten komen daarmee op € 75.000 voor 2025.

3.3d. Naar buiten (i) € 100.000 voor 2025
In de raadsvergadering van 7 november 2023 is een motie 'naar buiten' ingediend (en later ingetrokken) waarin het college wordt verzocht om blijvend zorg te dragen voor een aantrekkelijke buitenruimte die uitnodigend is voor alle leeftijdsgroepen, ongeacht beperkingen. En om de komende jaren bij herinrichting (en aanleg) van wijken en straten volop aandacht te hebben voor kind vriendelijkheid etc. Toen is toegezegd om bij deze kaderbrief een financieel inzicht te geven in wat hiervan de consequenties zouden zijn. Er zijn hier meerdere beleidsterreinen aan gerelateerd. In het bijzonder de openbare ruimte en het sociaal domein. Het verzoek heeft een brede scope met vele variabelen, met als gevolg daarvan een hele grote bandbreedte voor de benodigde financiële middelen. Daardoor is het lastig en tijdrovend om gerichte doorrekeningen te maken. We stellen daarom voor om een eenmalig budget beschikbaar te stellen, zodat bij nieuwe ontwikkelingen/plannen (groot en klein) invulling kan worden gegeven aan de strekking van de motie/toezegging.

3.3e. Mantelzorgondersteuning (i) € 25.000 voor 2025
Willen we de druk op de mantelzorger verlagen en mantelzorgers eerder in beeld hebben, zodat ze tijdig hulp gaan zoeken en niet overbelast raken. Meer mantelzorgers bereiken en hen passende ondersteuning kunnen bieden is noodzakelijk. Immers, de mantelzorger biedt zorg die vaak nu al, maar straks zeker niet meer door de reguliere zorg kan worden opgepakt. Wij stellen voor om voor 2025 € 25.000 beschikbaar te stellen om een plan te maken om de groep mantelzorgers die nu niet in beeld is te bereiken.

Waar we nu geen voorstel voor doen (in verband met het financiële perspectief):
- In de Tussenbalans Visie op Samenleven beschreven we dat we ernaar streven om in elk dorp / elke buurt één laagdrempelige 'dorpsondersteuner' te hebben. Bij deze dorpsondersteuner kunnen inwoners terecht met vragen over bijvoorbeeld zorg, ondersteuning, activiteiten, gezondheid, leefstijl en financiën. Het doel is de zelfsturing van het dorp bevorderen zodat minder professionele ondersteuning nodig is. We stellen voor hiervoor nu geen budget (€ 60.000 incidenteel) beschikbaar te stellen.

3.4 Ooststellingwerf als onderdeel van een vitale economie
Een vitale economie is belangrijk voor onze inwoners en bedrijven. Daarom doen we u een aantal voorstellen dat hier invloed op heeft.

3.4a. Formatie recreatie en toerisme (s) € 60.000
Recreatie wordt meer en meer in een gebiedsgerichte context geplaatst waardoor er veel (gemeente-) overstijgende werkzaamheden zijn die inzet en afstemming vragen. Om dit het hoofd te bieden is een recreatievisie voor Ooststellingwerf nodig om dit te prioriteren. Maar Ooststellingwerf kent een groot toeristisch achterland met veel initiatieven en regiospelers uit twee provincies die allemaal aandacht vragen. Zelfs met een sterke prioritering is er sprake van onderbezetting. We stellen daarom voor 0,6 fte hiervoor structureel beschikbaar te stellen.

3.4b. Werkbudget Europapact Fryslân (EPF) (i) € 25.000
Ooststellingwerf is net als de andere Friese gemeenten aangesloten bij het EPF (voormalige Friese Projectenmachine). De afgelopen periode is het EPF op stoom gekomen. Zelf subsidies aanvragen is behoorlijk complex, mede ook door de complexer wordende wet- en regelgeving. Ook is het

‘instapmoment’ vaak zeer kort. Aan de voorkant wordt meestal gevraagd een bijdrage te doen (financieel of in uren). We stellen voor om voor 2025 € 25.000 als werkbudget beschikbaar te stellen om hierop te anticiperen, en lobby-hulp in te huren om mee te schrijven met de Europese projecten.

3.4c. Marktonderzoek bedrijventerreinen en economische ontwikkeling (i) € 50.000
De gewenste uitbreiding van het woningaanbod gaat hand in hand met uitbreiding van economische activiteiten. Het blijft nodig om te investeren in economische groei. Het is belangrijk dat het aantal arbeidsplaatsen zo veel mogelijk gelijke tred houdt met het aantal werkzoekenden. Dus ook de beschikbaarheid van kavels op bedrijventerreinen in onze gemeente. Daarnaast heeft de provincie ingestemd met 15 ha. uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein in de gemeente Ooststellingwerf. Als we hier beleidsmatig op willen inspelen en de kwaliteit van de bedrijventerreinen in stand willen houden is het goed om de marktbehoefte in kaart te brengen en een brede analyse en visie op de bedrijventerreinen in kaart te brengen, inclusief de verwachte uitbreidingsbehoefte. We stellen voor hiervoor in 2025 € 50.000 beschikbaar te stellen.

Overige ontwikkelingen nieuw beleid

- Raadzaal, publiekshal: er zijn plannen in voorbereiding om de raadzaal en de publiekshal aan nieuwe wensen en wettelijke regelgeving op het gebied van veiligheid aan te passen. U ontvangt hierover later een voorstel.

3.5 Een financieel gezonde positie, ook na 2025

Ons financieel perspectief voor alle jaren, met en zonder nieuw beleid, is negatief. De uitkering uit het gemeentefonds wordt lager en de lasten stijgen. Daarnaast zijn er veel ontwikkelingen zoals eerder omschreven die grote financiële consequenties hebben, waaronder het accommodatiebeleid. We doen u nu voorstellen om dit op te lossen. Een andere mogelijkheid is om minder nieuw beleid te doen.

				x € 1.000
	2025	**2026**	**2027**	**2028**
Structureel begrotingsperspectief na onvermijdelijke effecten	- 1.540	- 2.509	- 1.348	- 989
Voorgesteld nieuw beleid structureel	- 591	- 597	- 758	- 865
Dekkingsvoorstel				
a. Vrijvallen kapitaallast accommodatiebeleid	300			
b. Wmo taxi vervoer (bovenregionaal)	327	327	327	327
c. Verhogen tarieven toeristenbelasting	-	-	50	100
d. Verhogen Ozb niet-woningen	250	500	750	1.000
e. Verhogen OZB woningen	100	200	300	400
f. Dekking algemene reserve	1.154	1.443	679	27
Begrotingsperspectief inclusief dekking	**- 0**	**- 635**	**0**	**- 0**

a. Dekkingsvoorstel: Vrijval kapitaallast accommodatiebeleid in 2025
In 2025 is budget beschikbaar voor de kapitaallasten vanuit het accommodatiebeleid. Omdat niet de verwachting is dat in 2024 al investeringen gereed zijn (en er daardoor in 2025 nog geen kapitaallasten zijn), stellen we voor dit bedrag van € 300.000 te laten vrijvallen.

b. Dekkingsvoorstel: Bovenregionaal vervoer
Zoals ook bij de heroverwegingen 2022 aan u voorgesteld, stellen we opnieuw voor om het bovenregionaal vervoer niet meer via de Wmo te laten verlopen, maar via Valys. Binnen de Wmo hebben gemeenten een compensatieplicht ten aanzien van reizen in de regio. De compensatieplicht is begrensd tot een straal van 25 tot 30 kilometer rondom de woonplaats van een belanghebbende (hierbinnen liggen bijvoorbeeld de ziekenhuizen Drachten en Assen, Heerenveen ligt daar net buiten, vanaf Oosterwolde gerekend). Buiten de regio kunnen mensen gebruik maken van Valys. Daarmee kan men 700 km per jaar reizen, wat onder voorwaarden verhoogd kan worden naar 2.350 km. Valys wordt betaald door het Rijk. Met dit voorstel gaan we terug naar de oorspronkelijke bedoeling van de wetgever en zorgt dit voor een besparing van € 327.000 structureel.

c. Dekkingsvoorstel: toeristenbelasting
U heeft eerder ingestemd met het gelijk houden van de tarieven toeristenbelasting voor de jaren 2024 t/m 2026. De opbrengst is geraamd op € 310.000 in 2024. We stellen voor om de opbrengst toeristenbelasting in 2027 te verhogen met € 50.000 en vanaf 2028 nogmaals met € 50.000. Een voorstel over de bijpassende tarieven komt in een later stadium naar u toe.

d/e. Dekkingsvoorstel: OZB woningen en OZB niet-woningen
Voor het jaar 2024 hebben we een ozb opbrengst begroot van afgerond € 3,3 miljoen (ozb woningen: € 2,6 miljoen, ozb niet-woningen: € 0,7 miljoen). Ter vergelijking: Weststellingwerf heeft een ozb opbrengst begroot van € 5,1 miljoen in 2024 en Opsterland € 5 miljoen. Vooral onze tarieven voor niet-woningen zijn laag. We stellen daarom voor de opbrengst OZB niet-woningen jaarlijks met € 250.000 te verhogen. Ook de tarieven voor onze OZB woningen zijn veel lager dan het landelijke gemiddelde. We stellen daarom voor om de opbrengst OZB-woningen jaarlijks met € 100.000 te verhogen.

f. Dekking algemene reserve
Er is een nieuwe mogelijkheid om een deel van de vrije ruimte in de algemene reserve in te zetten om het structurele begrotingstekort te dekken met maximaal 10% per jaar. De solvabiliteit moet daarbij minimaal 20% blijven. Per 31-12-2023 is de vrije ruimte ongeveer 20 miljoen. Voor 2024 verwachten we een tekort (zie voorjaarsrapportage 2024) dat we dan moeten dekken uit de algemene reserve. In deze kaderbrief doen wij ook voorstellen die we dekken uit de algemene reserve. In totaal komt de vrije ruimte daarmee op ruim € 15 miljoen. Wij stellen voor om het resterende begrotingstekort de komende jaren hieruit te dekken. Voor 2026 is de ruimte in de algemene reserve niet voldoende om het tekort op te vangen. In het collegeakkoord hebben we vastgelegd dat we een structureel sluitende begroting willen presenteren. Het onttrekken van een bedrag om dit te realiseren wijkt af van onze werkwijze. Toch zien wij dat het nu nodig is, gezien ons financieel perspectief en de onzekerheden rondom de algemene uitkering.

Zoals u ziet is in 2028 nog maar een beperkte onttrekking uit de algemene reserve nodig. Wij vinden het van groot belang dat er na een paar jaar geen onttrekking meer uit de algemene reserve nodig is. Wij hebben een gezonde financiële positie met een goede reservepositie. Dat is bij veel gemeenten niet het geval. En wij willen graag deze positie behouden, dat geeft lucht en mogelijkheden voor de toekomst.

Investeringsfonds
Bij de behandeling van de Kaderbrief 2024 heeft u uitgesproken dat de begrotingsoverschotten 2024 en 2025 ingezet worden voor kapitaallasten die voortkomen uit toekomstige investeringen. En dat bij de betreffende jaarstukken definitief bepaald wordt wat de bestemming van de begrotingsoverschotten zal zijn. Wij stellen voor om deze lijn door te zetten. Als er een jaarrekening overschot blijkt in de komende jaren, deze in het zogenaamde investeringsfonds (reserve) te plaatsen. Om zo te sparen voor de toekomstige investeringen in het accommodatiebeleid. Bij de diverse besluitvormingen die de komende jaren daarover gaan plaatsvinden kan dit betrokken worden.

4. Risico's en ontwikkelingen
Er komen diverse risico's en onzekerheden op ons af. Ze zijn niet in het begrotingsperspectief verwerkt, maar hebben als ze werkelijkheid worden onvermijdelijk financiële gevolgen.

a. Prijsstijgingen
Zoals eerder aangegeven hebben de prijsstijgingen ook invloed op onze gemeente. Het uitgangspunt is dat we niet automatisch alle ramingen indexeren, maar dat we waar nodig bijramen bij de begroting. Op die manier creëren we geen lucht in de begroting. We houden vast aan dit uitgangspunt. Waar nodig en waar het mogelijk was om in te schatten hebben we bij de onvermijdelijke budgettaire gevolgen een inschatting gemaakt van de benodigde hogere budgetten.

b. Structureel extra rijksmiddelen jeugdhulp
Halverwege 2021 heeft de arbitragecommissie (commissie van wijzen) uitspraak gedaan in het geschil tussen de gemeenten en het Rijk over de jeugdzorg. De uitspraak is duidelijk: het Rijk moet gemeenten compenseren voor het feitelijke tekort voor de jeugdzorg. Vanaf 2022 heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg (€ 2 miljoen in 2024, dit bedrag loopt af naar

€ 300.000 in 2027). Echter dit is telkens voor één jaar. Er zijn tot op dit moment nog geen structurele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Op het aangeven van de toezichthouder (provincie Fryslân) hebben we deze middelen wel voor de volle 100% als een structurele bate opgenomen.

c. Nieuwe inkoopsystematiek jeugdhulp
Per 1 januari 2024 geldt een nieuwe inkoopsystematiek voor de jeugdhulp. Het is nog onduidelijk wat deze inkoop financieel gezien betekent voor onze gemeente. De prognose voor 2024 en verder is gebaseerd op de oude situatie. We monitoren de komende tijd wat de gevolgen zijn van de inkoopsystematiek. En bouwen weer nieuwe ervaringscijfers op de komende jaren.

d. Btw bruisplek
Voor de bruisplek staat nog een btw-vraagstuk open. Dit kan invloed hebben op het totale krediet dat beschikbaar moet worden gesteld, en daarmee op de structurele lasten.

e. Onderhoudsplannen accommodaties
Als naar aanleiding van het accommodatiebeleid blijkt dat een aantal accommodaties eerst nog niet verbouwd/nieuwgebouwd worden, dan moet daar wel de komende jaren onderhoud aan plaatsvinden. De onderhoudsplannen zijn op dit moment niet meer actueel en vraagt daarom een structurele dotatie aan de voorzieningen. De hoogte hiervan hangt samen met de keuzes in het accommodatiebeleid en is daarmee nu nog niet bekend.

5. Begrotingsuitgangspunten

Voor de begroting 2025 gaan wij uit van de volgende uitgangspunten:

- Lonen + 3,9% (incl. pensioenpremie)
- Prijzen + 2,8%
- OZB + 2,8%
- Forensenbelasting + 2,8%
- Leges + 2,8%
- Afvalstoffenheffing 100% kostendekking
- Rioolrechten 100% kostendekking
- Toeristenbelasting € 1,20 en € 1,65 per persoon per nacht

Bovenstaande begrotingsuitgangspunten zijn gebaseerd op bestaand beleid. Waar nodig is hieronder een toelichting gegeven op deze uitgangspunten.

Lonen en prijzen
De loon- en prijsontwikkeling is gebaseerd op gepubliceerde cijfers uit het Centraal Economisch Plan (CEP). De loonindex is gebaseerd op de gewogen cao-loon bedrijven en overheidindex. De prijsindex is gebaseerd op de nationale prijsindex. De budgetten ramen wij reëel in relatie tot de doelstelling en/of het beoogd effect. Automatische prijscompensatie voor uitbestede werkzaamheden en leveranties passen wij niet toe. De subsidies en bijdragen worden wel verhoogd. Voor het eerstvolgende begrotingsjaar (2025) gaan wij uit van lopende prijzen en daarna (2026 tot en met 2028) van constante prijzen.

Onroerendezaakbelasting (OZB)
Jaarlijks wordt de opbrengst OZB geïndexeerd. Bij een algehele waardedaling of waardestijging van de onroerende zaken, verhogen of verlagen wij het tarief van OZB, om de begrote opbrengst te realiseren.

Forensenbelasting
De opbrengst wordt geïndexeerd.

Rioolrechten
Elke vijf jaar stelt de gemeenteraad het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast. In het bijbehorende kostendekkingsplan staat hoe de heffing zich ontwikkelt in deze periode. Aan het einde van elk jaar stelt de gemeenteraad de tarieven van de heffing voor het volgende jaar definitief vast. Dit gebeurt op basis van kostendekking. Het tarief dekt daarmee alle kosten die met watertaken gepaard gaan. Vanaf 2025 wordt het GRP vervangen door het Water- en rioleringsprogramma (Wrp). Het voormalige GRP komt in de Omgevingswet terug als facultatief programma. Daarmee verdwijnt weliswaar de

planverplichting uit de Wet Milieubeheer, maar het blijft van groot belang de belangrijkste aspecten van de gemeentelijke watertaken en de bekostiging ervan planmatig vast te leggen. De WRP zal nog dit jaar aan u worden voorgelegd voor vaststelling.

Afvalstoffenheffing
Het uitgangpunt is hier ook 100% kostendekkendheid. In de praktijk is deze kostendekkendheid er vanuit de vastgestelde tarieven (nog) niet. Jaarlijkse tekorten worden nu gedekt vanuit de reserve lastenverlichting. De gemeenteraad heeft in het verleden besloten dat we toe moeten groeien naar een kostendekkendheid van 100%. Dit betekent dat tarieven, die op afvalinzameling betrekking hebben, stapsgewijs worden verhoogd tot een volledige kostendekkendheid vanaf 2025.

Toeristenbelasting
In de raadsvergadering van 30 maart 2021 is besloten om een tariefdifferentiatie toe te passen op de toeristenbelasting. Dit betekent dat er een tarief is voor overnachtingen in kampeermiddelen op kampeerterreinen en in kampeerboerderijen en een tarief voor andere verblijfsaccommodaties. De tarieven zijn bij de kaderbrief 2024 voor de periode 2024-2026 vastgesteld op € 1,65 en € 1,20 persoon per nacht. Hiermee sluiten we aan bij het advies van het Recreatieschap Drenthe.